

Förslag för våldspreventivt arbete i Herrljunga kommun

Sammanfattning

Förslag med övergripande plan för hur det våldspreventiva arbetet kan genomsyra hela Herrljunga kommun utifrån ett livsloppsperspektiv med syfte att nå alla invånare i Herrljunga kommun, oavsett ålder. Planen är uppdelad i två spår: spår 1 med fokus på skola, spår 2 med fokus på en hela kommunen-ansats. Förslaget grundas i en fyra års-plan med start 2022 och utvärdering och uppföljning sker 2026. Förslaget är ett svar på Kommunstyrelsens beslut 2021-03-22 om att ta fram ett förslag på hur arbete för våldsprevention skulle kunna genomföras ur en hela kommunen-ansats samt riktat till barn och unga genom skola. I Herrljunga finns viss problematik med våld i form av våld i hemmet samt våld i olika former främst kring Stationsområdet i centrala Herrljunga. Konsekvenser av våldet kan innebära otrygghet i hemmet, dyra dygnsplaceringar för familjehem, SiS och HVB-hem, samt ökad risk för psykisk ohälsa, ärvt våldsbeteende, missbruk samt sämre förutsättningar att klara skolan för barn och unga. Förslag för våldsprevention i Herrljunga kommun bygger på långsiktigt arbete med våldsprevention genom effektutvärderade metoder, med fokus på samverkan mellan förvaltningar och verksamheter men även med civilsamhället med syfte att minska våldet i Herrljunga kommun.

Beslutsunderlag

Beslut från Kommunstyrelsen ”Initiativärende avseende satsning på våldspreventivt arbete” daterad 2021-03-22

Tjänsteskrivelse i ärendet ”Förslag för våldspreventivt arbete i Herrljunga kommun” daterad 2021-05-07

Plan för våldspreventivt arbete i Herrljunga kommun (bifogat dokument)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslag för våldspreventivt arbete i Herrljunga kommun.

Li Johansson Nyström
Folkhälsostrateg
Kommunstyrelsens förvaltning

Bakgrund

Våld medför långtgående konsekvenser i form av både stora kostnader och ett enormt lidande för vuxna och barn. I Sverige räknar man med att enbart våld i nära relationer kostar samhället upp till 45 miljarder varje år, och enligt WHO (World Health Organisation) är våld det största samhällsproblemet i modern tid. En berättelse som ofta refereras till inom våldsförebyggande arbete är när Sverige drastiskt lyckades minska dödoilyckorna bland barn. Fram till början av 1950-talet dog många barn i olyckor (drunkning, förgiftning, kvävning, fallolyckor, trafik, etc). År 1954 bestämde sig ett antal aktörer i Sverige för att se om det gick att ändra på detta. 34 år senare hade dödoilyckorna sjunkit med över 90%. Hur hade man gjort för att lyckas så väl? Det är lätt att tro att det berodde på att Sverige var ett rikt land, men faktum är att andra länder med motsvarande resurser inte var i närheten av liknande resultat. När man undersökte vilka framgångsfaktorerna var så kom man fram till följande:

- Arbetet genomfördes på ett systematiskt sätt. Omfattande kartläggningar och utvärderingar gjordes regelbundet under hela tidsperioden.
- Fokus låg på att förebygga snarare än att åtgärda.
- Effekten blev större genom att man inte enbart mobiliserade aktörer i offentlig sektor (myndigheter, etc), utan i hög grad även aktörer i civilsamhället. Den totala samhällseffekten blev då betydligt större.

En grupp svenska forskare, tjänstepersoner och civilsamhällesorganisationer med erfarenheter av att vända olycksstatistiken bland barn under 1900-talet frågade sig om man kunde upprepa denna framgångssaga, men gällande våld. Gruppen tog del av resultaten från ett antal projekt för våldspreventivt arbete i USA och Skottland. Dessa projekt baserades på forskningsresultat om vad som har effekt när det gäller att minska våld, oavsett tid och kulturell kontext. Projekten i USA och Skottland arbetade systematiskt utifrån dessa principer både inom organisationer och i några fall i hela kommuner, skolor, idrottsförbund samt militären, och resultaten var mycket framgångsrika. Metoden kallas MVP (Mentors in Violence Prevention) och går ut på att utbilda mentorer i det våldsförebyggande arbetet, som i sin tur utbildar vidare. Metoden är ett effektutvärderat (i Sverige och utomlands) program för att förebygga våld bland barn och unga. Givet lärdomarna från dessa projekt ville man pröva förändringsprinciperna i en svensk kontext. 2015 sjösatte organisationen MÄN (med stöd av Arvsfonden) det nationella projektet ”En kommun fri från våld”, med fokus på att etablera programmet MVP (Mentors in Violence Prevention). Borås stad har arbetat i samarbete med MÄN genom projektet ”Borås fritt från våld” och har i det projektet breddat det våldsförebyggande arbetet till en hela kommunen-ansats. Borås stad har tagit fram mätbara mål, material och filmer som Herrljunga kommun fått ta del av för att använda i ett eget arbete för våldsprevention.

Orsaker till våld

Enligt handboken för våldspreventivt arbetet ”Inget att vänta på” från Jämställdshetsmyndigheten finns det inte en enskild riskfaktor som förklarar varför vissa individer utövar våld, eller varför våld är mer vanligt förekommande i vissa sammanhang än i andra. Orsakerna till våld finns i komplexa samband mellan riskfaktorer hos individer, i relationer samt i olika livsmiljöer, sociala och kulturella sammanhang. Den socio-ekologiska modellen bygger på en sammansättning av biologiska, sociala, kulturella, ekonomiska och politiska aspekter som påverkar risken för att någon ska utöva våld eller bli utsatt för våld. Den socio-ekologiska modellen används för det första för att påvisa vilka faktorer som ökar risken för våld, för det andra för att förebygga dessa risker. På så vis är det en praktisk och logisk modell eftersom problem och prevention går hand i hand.

Det förebyggande arbetet

Förebyggande arbete kan delas in i tre nivåer, enligt ”preventionstriangeln” (se bifogat dokument) för att underlätta att förstå perspektivförändring från ”åtgärdande” till ”förebyggande”. Högst upp i triangeln, ”indikerade insatser” är de oftast mest kostsamma och komplicerade åtgärderna medan insatserna längst ner i triangel ”universell prevention” är mindre resurskrävande då de kan nås av många fler än de övriga två nivåerna. Det våldspreventiva metoderna som lyfts i den här planen räknas som universell prevention. Det innebär att arbete med våld i nära relationer inte ingår i den här planen då det handlar om förebyggande arbetet mot riskgrupper och/eller indikerade insatser när problemet redan uppstått.

1. Indikerade insatser

Åtgärder eller behandling när problematiken är ett faktum

2. Selektiva insatser

Riktas till riskgrupper. Ej konstaterad problematik

3. Universell prevention

Riktas till ’alla’ oavsett erfarenhet eller riskbedömning. Har positiv effekt på alla tre preventionsnivåer och minskar behovet av insatser i de två andra nivåerna. Minst resurskrävande.

De 3 förändringsprinciperna

Att arbeta med våldspreventiva metoder är ett sätt att långsiktigt minska våld genom de tre förändringsprinciperna:

1. Det finns ett tydligt samband mellan lindrigt och grovt våld (våldspyramiden)
2. Det finns ett tydligt samband mellan destruktiva könsnormer och våld
3. Det är av vikt att utveckla och sprida ingripstrategier med fokus på Aktiv åskådaransats

Arbetet skulle genomföras med direkt inspiration från ”Borås fritt från våld” där projektet som syftar till att förebygga våld i en kommun och är baserat på genus- och folkhälsovetenskaplig ansats. Arbetet för våldsprevention i Herrljunga kommun skulle anta ett salutogent förhållningssätt med fokus på friskfaktorer samt ett rättighetsbaserat arbetssätt för att utforma hållbara insatser. Detta betyder att de metoder som skapas i arbetet med våldsprevention ska vara utformade för att kunna genomföra ett långsiktigt, förebyggande socialt hållbart arbete mot våld där syftet är att minska all slags våld, och metoderna riktas till allmänheten.

I Herrljunga finns viss problematik med våld i form av våld i hemmet samt våld i olika former främst kring Stationsområdet i centrala Herrljunga. Konsekvenser av våldet kan innebära otrygghet i hemmet, dyra dygnsplaceringar för familjehem, SiS och HVB-hem, samt ökad risk för psykisk ohälsa, ärvt våldsbeteende, missbruk samt sämre förutsättningar att klara skolan för barn och unga.

Våldspreventivt arbete i 2 spår

Det våldspreventiva arbetet utgår från en helhetsplan med många delar och aktörer, där delar av arbetet påbörjats genom finansiering från Folkhälsopolitiska rådet. Det gäller Altorpskolan samt Kunskapskällan arbete med ”Machofabriken” samt föreläsningar riktade till vårdnadshavare med teman kopplade till våldsprevention (som genomförs under 2021) samt ”Trygg och säker förening” som är ett sätt att utbilda och stötta (ekonomiskt och personellt) föreningar i deras arbete för att öka kunskaper inom våldsprevention och barns rättigheter.

Förslaget för det framtida våldspreventiva arbetet skulle utgå från 2 spår, där förskola/skola är ett spår och hela kommunen-ansatsen är ett annat spår. Förslaget grundas i en fyraårsplan med start 2022 och utvärdering och uppföljning sker 2026. I bifogat dokument synliggörs den planerade processen för samtliga fyra år. I det bifogade dokumentet finns också mer detaljerat om de två spåren för det våldspreventiva arbetet.

Övergripande struktur för de två spåren:

Spår 1. FSK/Skola

Pedagoger och personal inom elevhälsoteam utbildas i våldspreventiva metoder. I förskola grundas arbetet främst i förståelse för kroppslig integritet och från specifika bokpaket som berör ämnet. Även öppna förskolan samt Familjecentralen ska inkluderas.

Mellanstadieskolor i Herrljunga får arbeta med metoden ”Agera tillsammans”, som är MVP anpassat till yngre åldrar.

Spår 2. Hela kommunen

Allt arbete utgår från en beslutande styrgrupp. 3 utsedda kommunanställda personer går processledarutbildning. Dessa 3 utbildar sedan vidare grupper bestående av såväl politiker, kommunanställda, näringsliv, föreningar och organisationer. Kommunen ska tillhandahålla material och stöd i arbetet, samt årliga föreläsningar inom ämnet våldsprevention, riktat till allmänheten.

ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak, spel)

Då våld innebär allt från lindrigt till grovt våld, ekonomiskt, fysiskt, psykiskt och sexuellt våld enligt våldspyramiden (se bifogat dokument) innefattar det även våld som resultat av ANDTS-bruk, och det gemensamma motståndet mot allt slags våld (som är målet med att arbeta våldspreventivt) kommer även inkludera ANDTS-bruk.

Ekonomisk bedömning

Kostnadsförslag för det våldspreventiva arbetet för fyra år:

Agera tillsammans samtliga mellanstadieskolor: 550 000

Processledarutbildning för 3 personer: 130 000

Årlig föreläsning för samtlig personal i förskola, grundskola samt gymnasiet: 30 000

Årlig föreläsning till civilsamhället: 15 000

Inköp av bokpaket förskola: 10 500

Verksamhetskostnad: 200 000

Övrigt material: 39 500

Personalomkostnader: 100 000

= 1 075 000 kronor

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen, som är del av svensk lag, skyddar barns rättigheter och barns rätt till ett liv fritt från våld i sin helhet men förtydligande görs också genom artiklarna 5, 6, 9, 19, 20, 26, 29, 34. Genom att arbeta med våldsprevention riktat till små barn lär sig barn tidigt att sätta ord på vad våld är, få kunskap om känslor och att respektera varandra, vilka är goda förutsättningar för minskade riskfaktorer för att begå våld senare i livet.

Jämställdhetsbeskrivning

Att arbeta våldspreventivt är ett sätt att förstå hur destruktiva könsnormer leder till våld där män oftare är förövare och kvinnor oftare är offer. Ett långsiktigt och lyckat arbete med våldsprevention kan leda till ett mer jämställt samhälle fritt från våld.

Hela Herrljunga tillsammans

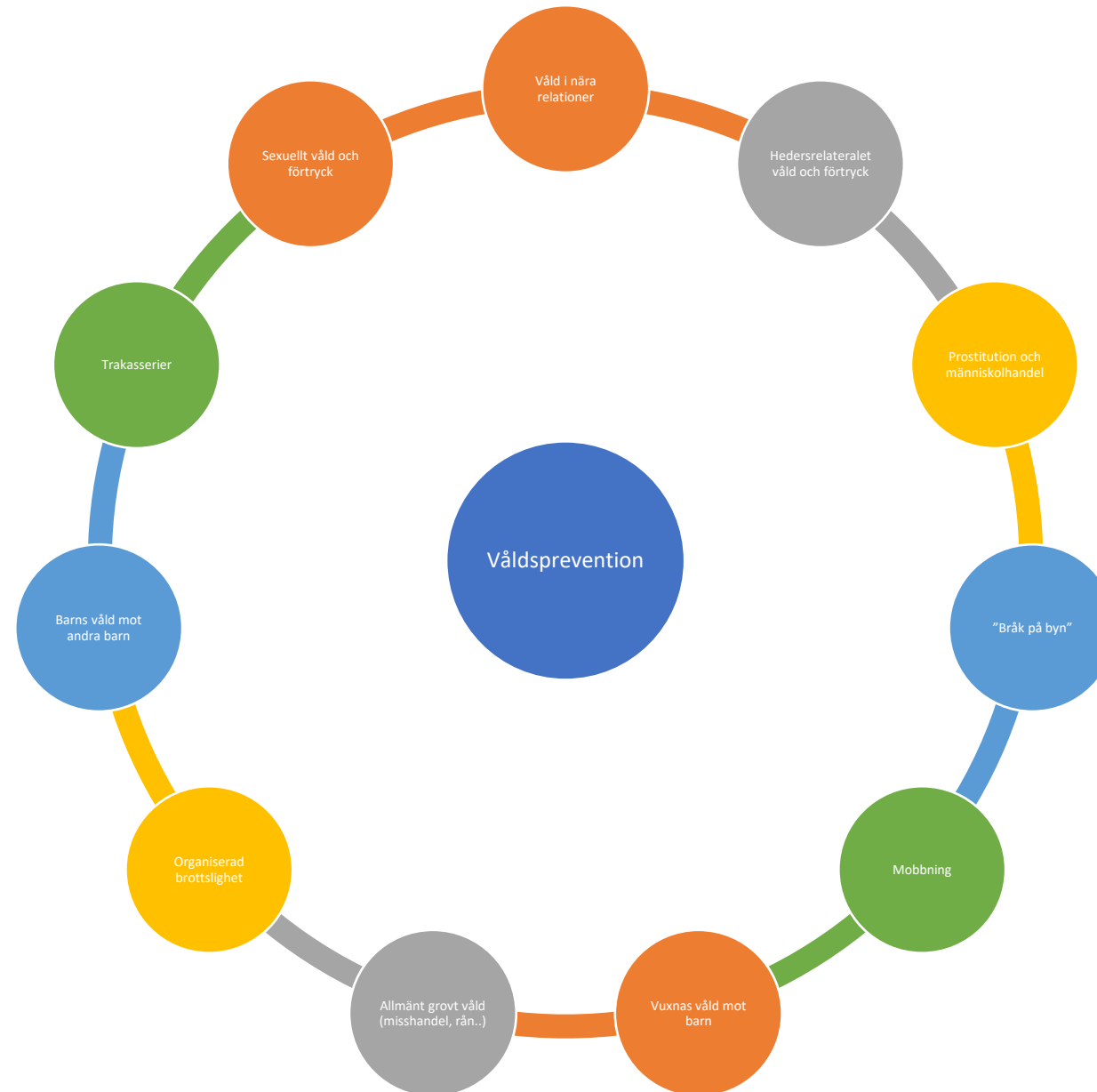
Definitionen av våld

”Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärftar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill”

Per Isdal, *Meningen med våld* (2002)

Vad vill vi förebygga?

Preventiva insatser

Perspektivförändring från "åtgärdande" till "förebyggande"

- Indikerade insatser

Åtgärder eller behandling när problematiken är ett faktum

- Selektiva insatser

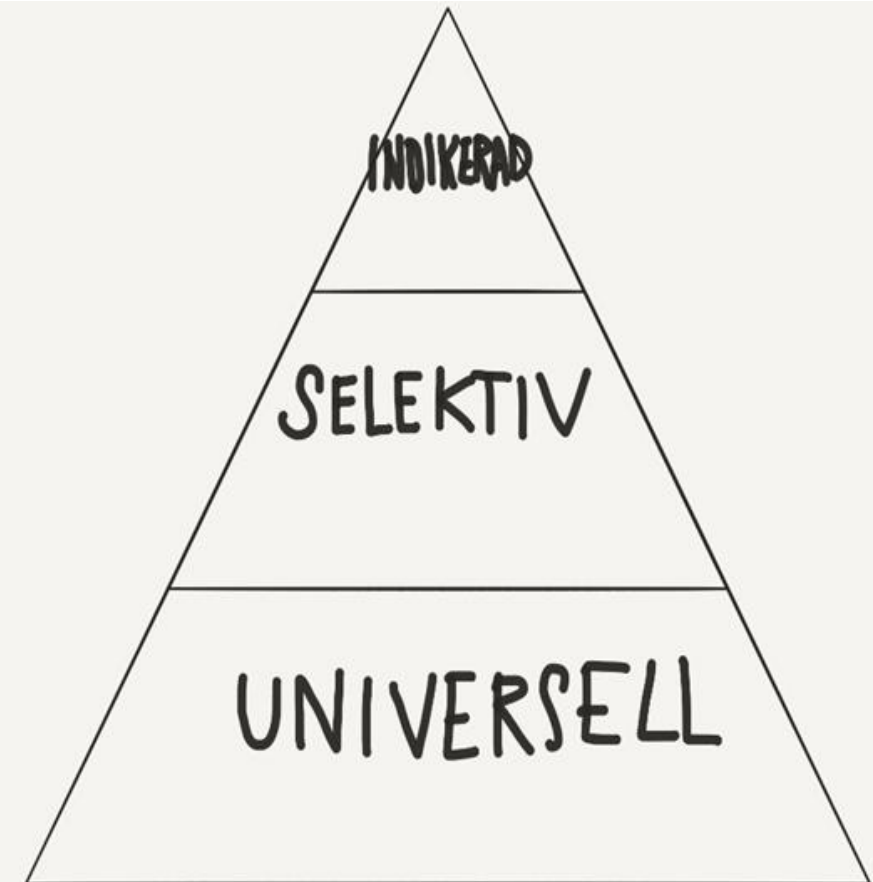
Riktas till riskgrupper. Ej konstaterad problematik

- Universell prevention

Riktas till 'alla' oavsett erfarenhet eller riskbedömning.

Har positiv effekt på alla tre preventionsnivåer och minskar behovet av insatser i de två andra nivåerna.

Minst resurskrävande.

De 3 förändringsprinciperna

Universell prevention utifrån 3 förändringsprinciper:

- Våldspyramiden
- Destruktiva könsnormer
- Aktiva åskådare

Att arbeta utifrån de 3 principerna är en effektutvärderad metod!

Övergripande mål: våldspreventivt arbete ur ett livsloppsperspektiv

- För allas rätt till ett liv från från våld, oavsett ålder.
- Obruten kedja 0-20 år
- Genom att arbeta i 2 spår når det våldspreventiva arbetet Herrljunga kommuns invånare och skapar en känsla av gemensam trygghet

Våldsprevention i 2 spår

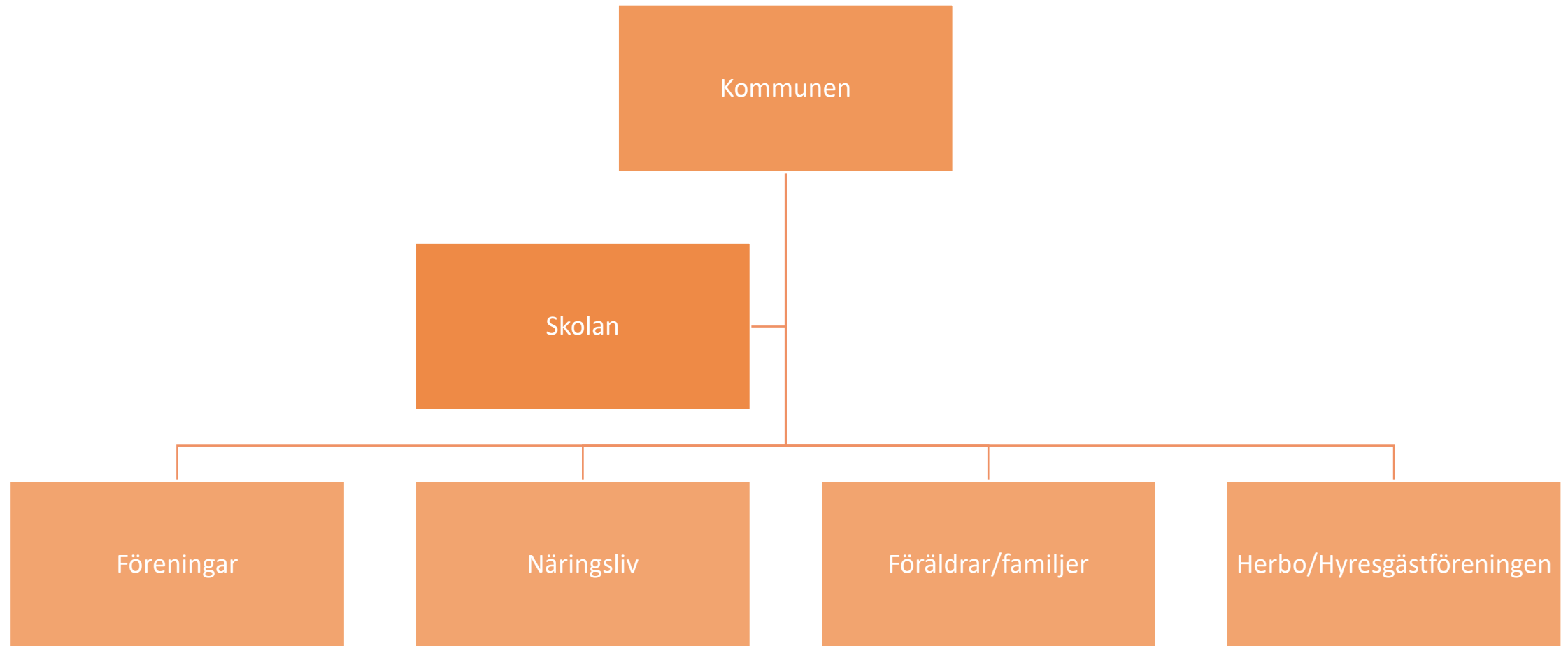
Spår 1.
FSK/Skola

Spår 2. Hela kommunen-ansats
dvs. övrig kommun-
verksamhet+civilsamhället via
näringsliv och föreningsliv + externa
samarbetspartners (polisen,
hyresgästföreningen, tjejjouren m.m.)

Hela Herrljunga ska nås av
våldspreventiva insatser

Varför arbeta med de 3 förändringsprinciperna?

Det är effektutvärderade metoder. Enligt WHO visar forskning att genom att jobba strategiskt och strukturerat med de 3 förändringsprinciperna nås förbättrade resultat för minskat våld i samhället.

Enligt rapport från Botkyrka kommun är det våldspreventiva arbetet i skolor kostnadseffektivt, bidrar till ökad trygghet i skola, samt bättre skolresultat:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.71fb782917684105d2929f2e/1612779020686/R2020-24-L%C3%B6nar-det-sig-med-v%C3%A5ldspreventiva-arbete-Botkyrka-kommun.pdf>

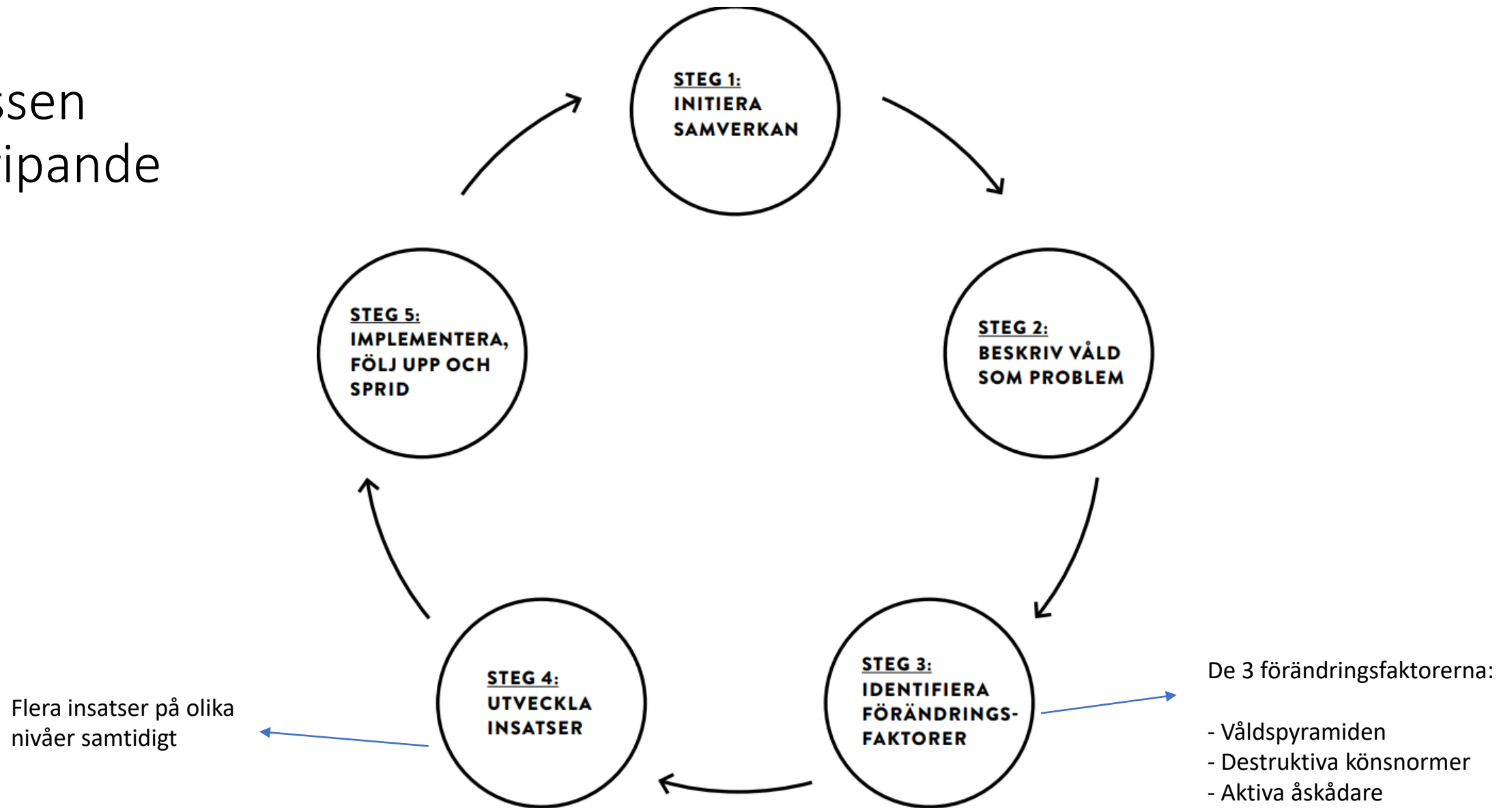
Handbok "Inget att vänta på"

INGET ATT VÄNTA PÅ

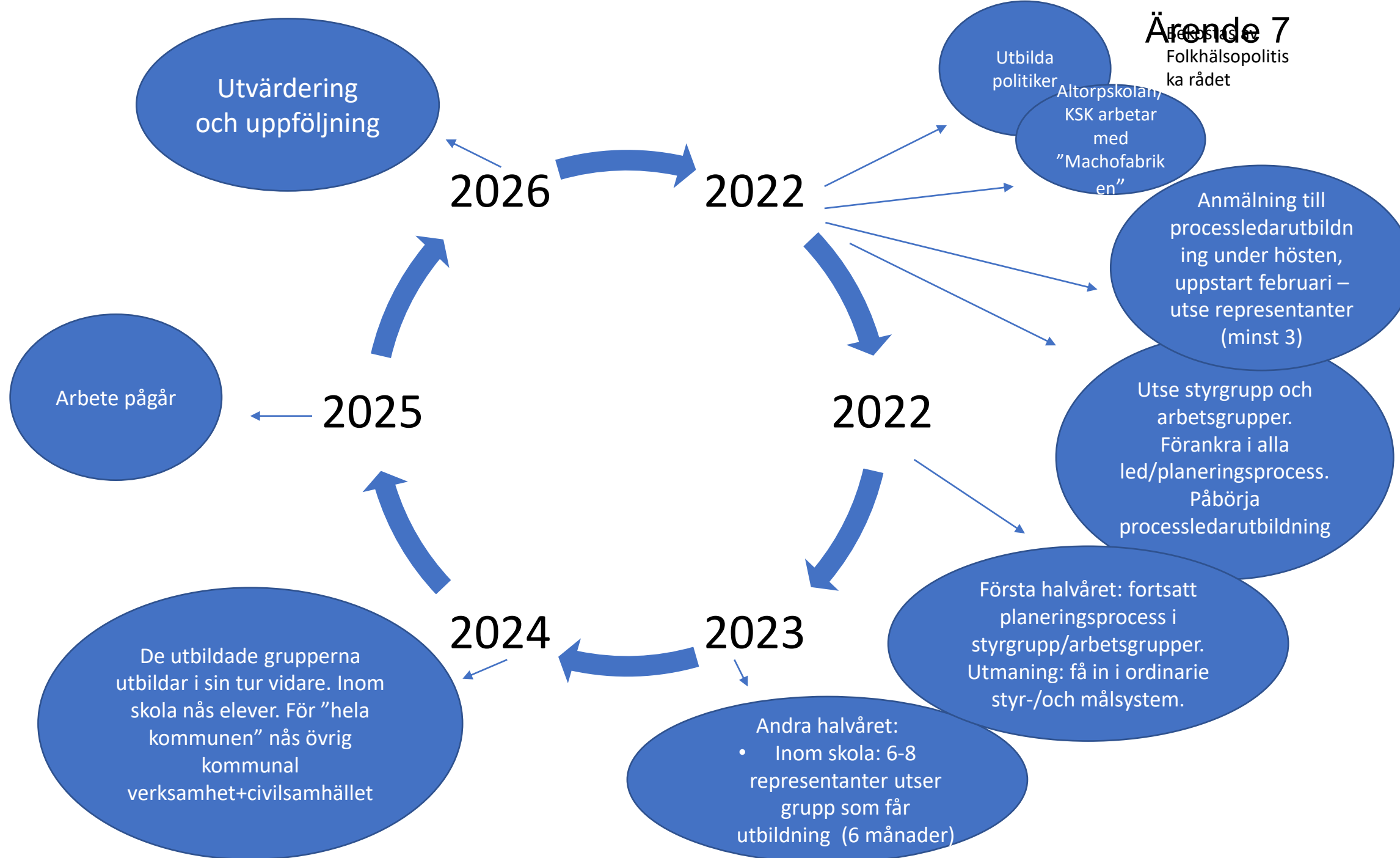
HANDBOK FÖR VÅLDSFÖREBYGGANDE ARBETE

Processen
övergripande

Ärende 7
Folkhälsopolitiska rådet

Spår 1. FSK/Skola

Förskolan

- Utbildning av personal – viktigt att elevhälsa är med för att få med alla elever trots att satsning görs på Horsby
- Jobba med bokpaket (finns speciella böcker att köpa in)
- Jobba med kroppslig integritet, känslor och ”bra kompis”
- Även Ö.F-FC
- Går in i skolans befintliga arbete med Barnkonventionen
- Viktigt med dialog och info till vårdnadshavare
- Titta på Uddevalla kommun!

Spår 1. FSK/Skola

Mellanstadieskolor

Agera tillsammans (MVP anpassat till yngre åldrar):

- 6 månader förankring
- 6 månader utbildning av personal och schemaläggning
- 6 månader utbilda elever
- Workshop med föräldraförening + regelbunden infoutskick
- Går in i skolans befintliga arbete med Barnkonventionen
- Årlig föreläsning på lågstadiet, högstadiet och gymnasiet
- Altorpskolan och Kunskapskällan jobbar med Machofabriken

Agera tillsammans (MVP för mellanstadiet)

- Effektutvärderade metoder
- Utgår från de 3 förändringsprinciperna
  - Destruktiva könsnormer
  - Våldspyramiden
  - Aktiva åskådare

Utbildar personal från skola
(pedagoger+elevhälsa+fritidsverksamhet) 6-8
personer utbildas. De tar vidare 2 och 2 till
eleverna.

Totalt 1-1,5 år men räkna med 2 år innan första
vändan är klar

150 000 kronor/skola, 200 000 för 2 skolor – kan
inte blanda årskurser!

Spår 2: Hela kommunen-ansats

- Skapa styrgrupp och arbetsgrupp (internt+externt)
- Processledarutbildning parallellt med plan för vidare utbildning utåt
- Koppla på befintligt arbete ("sunda värderingar", "trygg och säker förening, MBU m.m)
- Koppla på externa samverkansaktörer som inte ingår i styrgrupp/arb.grupp (hyresgästföreningen, tjejjourer, ABF m.m)
- Familjecentralen
- Årlig föreläsning: civilsamhället

Mätbara mål

- Allt våldspreventivt arbete som görs ska mätas och kopplas till kommunens mål
- Material finns att tillgå via Borås stad för att mäta arbete med våldsprevention

Processledarutbildning

Träff 1 – Uppstart 9-11 februari 2021	Träff 2 – Fördjupning 24-25 augusti 2021 (prel)	Träff 3 – Uppföljning 19-20 februari 2022 (prel)
<p>Dag 1: Att förstå våld. Att förstå våld som problem – mekanismer, konsekvenser och kostnader. Självreflektion.</p>	<p>Dag 1: Processinriktat arbete Förhållningssätt i förändringsarbetet, att förstå sin egen roll. Preventionsarbete i den egna kommunen utifrån stegen i IAVP</p>	<p>Dag 1: Uppföljning. Uppföljning, handledning och påfyllnad.</p>
<p>Dag 2: Våldsprevention. Kunskapsbaserat arbete. Inget att vänta på, förändringsteori, livscykelperspektiv, policykontext och modeller.</p>	<p>Dag 2: Kommunarbete Tillämpning av IAVP i kommunens verksamheter, strategier och genomförande</p>	<p>Dag 2: Avslut och handlingsplan. Avslut, utvärdering och framåtblick. Nästa steg – handlingsplansarbete.</p>
<p>Dag 3: Att komma igång. En-hela-kommunen-ansats. Förankra, mobilisera och kartlägg. Implementering och samverkan. Att komma igång!</p>	<p>Inför nästa träff: Hemuppgift och handledning.</p>	<p><i>(detaljerat schema kommer längre fram)</i></p>
<p>Inför nästa träff: Hemuppgift och handledning.</p>		

- 26 000 kronor/deltagare + resa 130 000 kronor för 5 deltagare
- Bör vara chefer/strateger
- Representant från HR, näringsliv, Herbo, socialtjänst/samhällsutveckling/sportcenter/föreningsutveckling/folkhälsa

Livsloppsperspektiv

- 0-6 år: blivande och nyblivna föräldrar samt små barn får information via Familjecentralen
- 1-6 år: personal i förskola får årlig föreläsning i våldsprevention samt regelbunden stöttning via lokal arbetsgrupp samt befintligt material. Barnet i förskola nås via en plan och struktur för hur förskolan jobbar våldspreventivt, där ingår bokpaket och "sunda värderingar". Vårdnadshavare får regelbunden information via föräldramöten +utskick+ årlig föreläsning erbjuds (till allmänheten). Via föreningsliv: Trygg och säker förening.
- 6-9 år: personal i grundskola får årlig föreläsning och kunskap i de tre förändringsprinciperna. Vårdnadshavare får regelbunden information via föräldramöten och utskick samt årlig föreläsning (till allmänheten). Via föreningsliv: Trygg och säker förening.
- 10-12 år: Agera tillsammans. Via föreningsliv: Trygg och säker förening.
- 13-18 år: Machofabriken samt årlig föreläsning för samtlig personal som möter elever i åk. 7-gymn åk 3.
- 18 år + årlig föreläsning till allmänheten
- 18 år + via sportcenter, föreningsliv, näringsliv, grannsamverkan, hyresgästförening, Herbo, Svenska kyrkan

Satsa brett för mest effekt

- Största vinsten om det görs så brett som möjligt
- ”Hela Herrljunga tillsammans” - för att nå hela samhället och på sikt spara lidande samt ekonomiska och personella resurser.

Kostnader

- Agera tillsammans samtliga mellanstadieskolor: 550 000
- Processledarutbildning för 3 personer: 130 000
- Årlig föreläsning personal förskola, grundskola, gymnasiet: 30 000
- Årlig föreläsning: civilsamhället: 15 000
- Inköp av bokpaket: 10 500
- Verksamhetskostnader: 200 000
- Övrigt material: 39 500
- Personalomkostnader: 100 000

1 075 000 kronor

Förslag till reglemente för myndighetsnämnd

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade genom KF § 29/2021-02-23 om ny politisk organisation i form av att bygg- och miljönämnden och tekniska nämnden avskaffas 2022-01-01 och att en samhällsbyggnadsnämnd och en myndighetsnämnd bildas från och med 2022-01-01. Genom KF § 29/2021-02-23 beslutade kommunfullmäktige att samhällsbyggnadsnämnden övertar de uppgifter som bygg- och miljönämnden samt tekniska nämnden ansvarar för med undantag för den tillsyn och annan myndighetsutövning som bygg- och miljönämnden ansvarar för idag. Kommunfullmäktige beslutade vidare att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på reglemente för myndighetsnämnden i vilket nämndens uppdrag preciseras närmare. Förslag till reglemente har tagits fram med utgångspunkt i hur kommunfullmäktige beslutat att arbetsuppgifterna ska fördelas mellan de två nya nämnderna. Samtliga av nuvarande bygg- och miljönämnden och tekniska nämndens uppgifter som inte utgör tillsyn eller annan myndighetsutövning har sammanställts i förslag till reglemente för samhällsbyggnadsnämnd medan myndighetsnämnden ansvarar för all tillsyn och myndighetsutövning inom samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområde.

Förslag till reglemente för myndighetsnämnd har tagits fram i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen och har gått på remiss till bygg- och miljönämnden och tekniska nämnden. Såväl bygg- och miljönämnden som tekniska nämnden har inkommit med remissvar, dessa har tagits i beaktande i det förslag till reglemente som nu presenteras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2021-06-24
Förslag till reglemente för myndighetsnämnd
Bygg- och miljönämnden § 26/2021-06-09
Bilaga 1, BMN § 26/2021-06-09
Tekniska nämnden § 54/2021-06-10

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta reglemente för myndighetsnämnd att gälla från och med 2022-01-01.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Expedieras till: Kommunfullmäktige
För kännedom till: Tekniska nämnden och bygg- och miljönämnden

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade genom KF § 29/2021-02-23 om ny politisk organisation i form av att bygg- och miljönämnden och tekniska nämnden avskaffas 2022-01-01 och att en samhällsbyggnadsnämnd och en myndighetsnämnd bildas från och med 2022-01-01. Genom KF § 29/2021-02-23 beslutade kommunfullmäktige att samhällsbyggnadsnämnden övertar de uppgifter som bygg- och miljönämnden samt tekniska nämnden ansvarar för med undantag för den tillsyn och annan myndighetsutövning som bygg- och miljönämnden ansvarar för idag. Kommunfullmäktige beslutade vidare att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på reglemente för samhällsbyggnadsnämnd i vilket nämndens uppdrag preciseras närmare. Förslag till reglemente har tagits fram med utgångspunkt i hur kommunfullmäktige beslutat att arbetsuppgifterna ska fördelas mellan de två nya nämnderna. Samtliga av nuvarande bygg- och miljönämnden och tekniska nämndens uppgifter som inte utgör tillsyn eller annan myndighetsutövning har tilldelats samhällsbyggnadsnämnd medan myndighetsnämnden ansvarar för all tillsyn och myndighetsutövning inom samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområde. I respektive nämnds reglemente regleras endast de verksamhetsrelaterade uppgifter som nämnden ansvarar för, övriga bestämmelser avseende exempelvis ansvar för ekonomisk förvaltning, bemyndigande (gemensamma och allmänna uppgifter), arbetsformer och sammanträden regleras i det gemensamma reglementet för facknämnder.

Förslag till reglemente för myndighetsnämnd har tagits fram i samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen och har gått på remiss till bygg- och miljönämnden och tekniska nämnden. Såväl bygg- och miljönämnden som tekniska nämnden har inkommit med remissvar, dessa har tagits i beaktande i det förslag till reglemente som nu presenteras. En del av de synpunkter som framkom i remissvaren berör risker avseende organisationsförändringen i stort snarare än reglementet specifikt, dessa synpunkter kommer att tas i beaktande i det vidare arbetet med att forma den nya organisationen.

En av de risker som bygg- och miljönämnden lyfter i sitt remissvar är risken för jäv i verksamhetsplaneringsfrågor. Bygg- och miljönämnden ser en problematik i att samhällsbyggnadsnämnden övertar ansvaret för verksamhetsplaneringen gällande prioritering av tillsynsområden då en del av denna tillsyn riktas mot nämndens egen verksamhet. I samråd med miljöchef har därför en ny paragraf skrivits in i förslag till reglemente för myndighetsnämnd gällande ansvar för planering av tillsyn samt ansvar för att genomföra behovsutredning kopplat till tillsynen.

Ekonomisk bedömning

Kommunfullmäktige beslutade genom KF § 29/2021-02-23 att beslut avseende ramväxlingar från bygg- och miljönämnden samt tekniska nämnden till samhällsbyggnadsnämnden och myndighetsnämnden ska fattas vid samma sammanträde som fullmäktige behandlar de nya nämndernas reglementen. Bakgrunden till beslutet var att ramväxlingen ska anpassas efter omfattningen av arbetsuppgifter som preciseras i reglemente för samhällsbyggnadsnämnd och reglemente för myndighetsnämnd. Efter samråd med ekonomichef och kommundirektör föreslår förvaltningen att beslut om ramväxling för de nya nämnderna hanteras vid nästkommande sammanträde efter det sammanträde då nya reglementen hanteras. Orsaken till förslaget är att förslaget om

ramväxling då kan anpassas efter de arbetsuppgifter som fastställts i de nya nämndernas reglementen. Förslaget om ändrad ordning för ärendegången till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har stämts av och godkänts av kommunstyrelsens presidie.

Bygg- och miljönämnden lyfter i sitt remissvar risken för jäv i samband med budgetfördelning mellan de nya nämnderna. Bygg- och miljönämnden ser en risk för att tillräckliga medel inte avsätts för att fullfölja de myndighetsrelaterade åtaganden som vilar på myndighetsnämnden då samhällsbyggnadsnämnden bär ansvar för budget för såväl drift som tillsyn. Risken kommer att tas i beaktande i förvaltningens förslag avseende ramväxling för de nya nämnderna som lyfts till politiken under hösten.

Juridisk bedömning

Förslag till reglemente för myndighetsnämnd baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) mall *Reglemente för styrelse och nämnder (2019)* som utgör ett underlag för lokala bedömningar. Mallen efterlever bestämmelserna i kommunallagen avseende kommunala nämnders arbetsuppgifter. I Herrljunga kommun har respektive nämnd dels ett eget reglemente innehållande nämndspecifika arbetsuppgifter, dels omfattas samtliga nämnder av det gemensamma reglementet som reglerar generella uppgifter, så som ekonomisk förvaltning, nämndens arbetsformer med mera. Bakgrunden till upplägget är att underlätta processen vid revidering av de generella arbetsuppgifterna.

SN § 92

DNR SN 120/2021

Handlingsplan för psykisk hälsa 2018–2022**Sammanfattning**

Sedan 2016 finns i Västra Götaland en strukturerad samverkan mellan huvudmännen på länsövergripande nivå. Detta har varit ett krav och en förutsättning för de statsbidrag som lämnats. 2017 fattade huvudmännen beslut om en gemensam handlingsplan för psykisk hälsa för åren 2018–2020. Handlingsplanen togs fram i samverkan mellan Västra Götalandsregionen, de 49 kommunerna samt Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG) inom ramen för vårdsamverkan.

2019 gjordes en fördjupad analys som gav stöd för ett fortsatt arbete och handlingsplanen föreslås därför förlängas till och med 2022.

Syftet med handlingsplanens mål, aktiviteter och indikatorer är att sätta ljus på områden där Västra Götaland vill bli bättre. Handlingsplanen skapar en grund för att utveckla de gemensamma insatserna med tidig samordning och sömlösa vårdövergångar samt god samverkan.

Handlingsplanen psykisk ohälsa ligger även till grund för arbetet i Närvårdssamverkan. Boråsregionens direktions rekommenderar medlemskommunerna att anta handlingsplanen.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Boråsregionen 2021-02-12
Brev från Boråsregionen daterad 2021-02-22
Handlingsplan psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunstyrelsen föreslås godkänna handlingsplanen Psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Socialnämndens förslag till kommunstyrelsen

1. Handlingsplan för psykisk hälsa i Västra Götaland 2018–2022 godkänns (bilaga 1, SN § 92/2021-08-24).

Expedieras till: Kommunstyrelsen

18

Det goda livet
i Västra Götaland

**Handlingsplan för
psykisk hälsa**

2018-2022

Förlängd!
Med mindre justeringar

22

KL KA

Innehåll

Förlängd handlingsplan	2
Bakgrund	2
Vi sätter ljus på skavet	3
Syfte med handlingsplanen	3
Fokusområden	3
Process för framtagande	3
Organisation	3
Samverkan för psykisk hälsa i Västra Götaland	4
Genomförande	4
Uppföljning	4
Fokusområden och mål för vuxna	5
Fokusområden och mål för barn och unga	8

Förlängd!
Med mindre justeringar

Förlängd handlingsplan

Uppföljning av handlingsplanen 2019 visade att målen fortfarande är aktuella. Därför har den länsgemensamma styrgruppen rekommenderat huvudmännen att förlänga handlingsplanen till och med 2022.

Uppdraget för delregional vårdssamverkan att realisera handlingsplanen utifrån delregionala strategier och prioriteringar fortsätter som tidigare.

Förändringarna

Sex indikatorer har tillkommit. De nya indikatorerna är markerade i i dokumentet med **"NY!"**. Några av de länsgemensamma aktiviteterna har slutförts vilket framgår under respektive aktivitet.

Tre indikatorer har utgått: *Antal personer med missbruk och/eller beroende utskrivna enligt LVM, Undvikbara slutenvårdstillfällen och Standardiserade bedömningsmetoder för föräldraförmåga.*

Bakgrund

År 2016 slöt regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överenskommelsen "Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa". Överenskommelsen syftar bland annat till att stärka kommuner och regioner i arbetet med att främja psykisk hälsa och ömsesidigt arbeta för att minska den psykiska ohälsan. Huvudmännen får ekonomiskt stöd för att stärka och utveckla sina insatser inom området och för det gemensamma arbetet att ta fram regionala handlingsplaner.

Denna handlingsplan är gemensam för Västra Götalandsregionen (VGR), de 49 kommunerna via kommunalförbunden och VästKom samt Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg och Västra Götaland (NSPHiG). Den gemensamma arenan är vårdssamverkan regionalt, delregionalt och lokalt.

www.vardsamverkan.se/handlingsplanpsykiskhalsa

Vi sätter ljus på skavet

Den mänskliga rättigheten till bästa uppnåeliga fysiska och psykiska hälsa gäller för alla människor som bor, verkar och vistas i Västra Götaland. Samverkan över organisatoriska gränser med människan i centrum, är en förutsättning för att uppnå detta.

Anställda och politiker inom regionens alla delar och i alla kommuner gör sitt bästa – det tas fram planer, det satsas, det följs upp och det utvecklas. Var och en för sig går det ganska bra, ibland riktigt bra, men i mötet oss emellan skaver det ibland. De organisatoriska gränserna blir hinder och det är svårt att se förbi dem för att istället se till den enskildes behov. Vi vet dessutom ofta väl var det skaver och det skiljer sig inte

Fokusområden

Regeringen har i sin strategi för området psykisk hälsa pekat ut fem fokusområden som särskilt viktiga. Dessa anges även i den nationella överenskommelsen och sammanfattar olika delar inom områden som är viktiga att fokusera på utifrån befolkningens behov för främja psykisk hälsa, motverka psykisk ohälsa och erbjuda effektiva insatser till de som drabbats.

De fem fokusområdena har legat till grund för arbetet med framtagandet av handlingsplanens mål och målsättningen har varit att formulera minst ett mål för varje fokusområde.

Process för framtagande

Organisation

Att i en handlingsplan formulera sig tillsammans så att alla nivåer – regionalt, delregionalt och lokalt – strävar åt samma håll ställer krav på gemensamma strukturer. På strategisk övergripande nivå mellan de 49 kommunerna och Västra Götalandsregionen finns sedan 2012 en struktur för ledning i samverkan.

År 2017 förändrades sammansättningen och gruppen benämns nu Vårdsamverkan Västra Götaland (VVG). Deltagare i VVG är en representant från varje huvudman (kommun och region) utsedda via delregional vårdsamverkan. Uppdraget är att identifiera gemensamma behov, utgöra stöd för kunskapsutveckling, stödjande samordning och skapa förutsättningar för länets utveckling inom välfärdsområdet.

Bilaga 1, SN § 92/2021-08-24
åt om vi befinner oss i stora Göteborg, i något mindre Skövde eller i lilla Dals-Ed. I arbetet med att ta fram handlingsplanen har vi lagt mycket tid på att identifiera och sätta ljus på områden där det skaver extra mycket, där vi alla vill åt samma håll, där alla måste bidra och göra det samtidigt.

Syfte med handlingsplanen

Med handlingsplanens mål, aktiviteter och indikatorer för uppföljning vill vi sätta ljus på frågor där vi vill bli bättre i hela Västra Götaland. Handlingsplanen skapar en grund för att utveckla våra gemensamma insatser med tidig samordning och sömlösa vårdövergångar samt god samverkan.

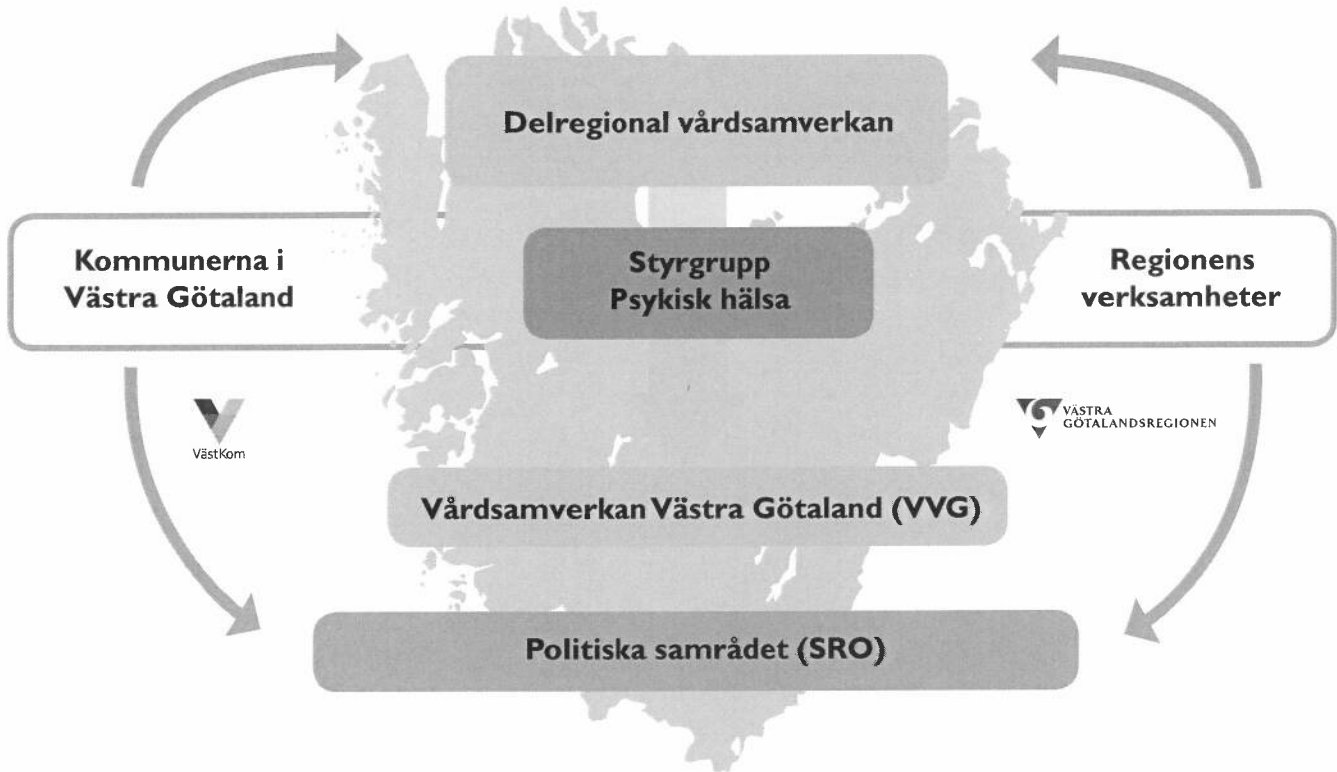

- Förbyggande och främjande arbete
- Tillgängliga tidiga insatser
- Enskildas delaktighet och rättigheter
- Utsatta grupper
- Ledning, styrning och organisation

Sedan hösten 2016 finns en särskild styrgrupp för handlingsplanen för psykisk hälsa. Styrgruppen ska följa utvecklingen och genomförandet av handlingsplanens delar och ansvara för återrapportering såväl till VVG som till de delregionala vårdsamverkansorganisationerna. I styrgruppen finns representanter från de sex vårdsamverkansområdena från specialistpsykiatri, primärvård och kommun. I styrgruppen ingår även NSPHiG och representant från VGR:s avdelning Social hållbarhet. Styrgruppen leds av representanter från VästKom och VGR:s koncernstab hälso- och sjukvård.

Arbetet med prioritering av mål har skett på bred front med deltagande tjänstemän från kommun och region från samtliga vårdsamverkansområden i syfte att skapa delaktighet och förankring i det arbete som ska göras. Dialoger har förts med samarbetspartners, brukarföreträdare, representanter från HBTQ-communityt och nationella minoriteter.

Samverkan för psykisk hälsa i Västra Götaland

Genomförande

Delregional vårdssamverkan har ansvar för genomförande av de mål som är definierade i handlingsplanen. Det ska beskrivas i en genomförandeplan med delregionala och/eller lokala aktiviteter för att nå målen. En delregional genomförandeplan möjliggör anpassningar till de geografiska och befolkningsmässiga skillnader som finns i länet och hur arbete ska ske tillsammans med t ex privata vårdgivare, samarbetspartners och brukarföreträdare på lokal nivå.

Länsgemensamma aktiviteter kommer ske inom ramen för några av målen.

Uppföljning

Styrgruppen ansvarar för uppföljning av handlingsplanen. För att följa handlingsplanens 15 mål över tid har uppföljningsindikatorer valts ut. Målsättningen är att indikatorerna ska göra det möjligt att jämföra processer och resultat, och därigenom stimulera och initiera förbättringsarbete.

Till stöd för arbetet med uppföljning finns en användarmanual och ett excel-ark för baslinjemätning. Dessa finns att hämta på www.vardsamverkan.se. Här publiceras också resultatet av de årliga uppföljningarna.

Fokusområden och mål för vuxna

1. Förbyggande och främjande arbete

Mål 1.1

Nollvision om suicid i Västra Götaland

Varje år tar cirka 200 personer i Västra Götaland sitt eget liv. Bakom varje fullbordat suicid går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som kan förebyggas genom samverkan över verksamhetsgränser. Det kan handla om att tidigt uppmärksamma varningssignaler, identifiera, ge stöd och behandling till grupper i särskilt utsatta situationer och att utbilda personal. Ingen i Västra Götaland ska behöva se suicid som en utväg.

Indikatorer

- Antal suicid i befolkningen.
- Antal suicidförsök i befolkningen.
- Handlingsplan för suicidprevention.

Länsgemensam aktivitet

- Länsgemensam handlingsplan för suicidprevention ska tas fram i enlighet med Folkhälsomyndighetens uppdrag.
- ✓ Framtagen 2020: Det goda livet i Västra Götaland – Handlingsplan för suicidprevention 2020-2025.

2. Tillgängliga tidiga insatser

Mål 2.1

Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd

Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression och ångest är vanligt hos äldre personer och cirka en femtedel av den äldre befolkningen lider av psykisk ohälsa, vilket gör att vi kan tala om det som ett folkhälsoproblem. Psykisk ohälsa är dock inte en del av det naturliga åldrandet och äldre är i behov av evidensbaserade insatser precis som alla andra åldersgrupper. Social gemenskap, fysisk aktivitet och bra matvanor kan förebygga ohälsa. Psykisk ohälsa bland äldre behöver uppmärksammas för att fler ska få rätt vård, stöd och behandling.

Indikatorer

- Aktuella rutiner för samordning inom äldreomsorgen.
- Förskrivning av antidepressiva läkemedel i befolkningen.
- **NY!** Andel äldre med äldreomsorg som har besvär av ångslan, oro eller ångest.

3. Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål 3.1 Personer som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP

Sedan 2010 är det lagstiftat, både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, att kommun och region ska upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när en person har behov av insatser från båda huvudmännen. En SIP säkerställer att den enskilde får sina behov tillgodosedda när flera aktörer ansvarar för insatser. En SIP gör den enskilde och närstående delaktiga i planeringen av insatser från hälso- och sjukvård och socialtjänst och ansvarsfördelningen blir tydlig. SIP är också ett bra verktyg för samordning mellan verksamheter inom en huvudman.

Indikatorer

- Upprättande av SIP i befolkningen.
- Uppföljning av SIP i befolkningen.
- Rutin för information om SIP.

Länsgemensam aktivitet

- Vid behov revidera den länsgemensamma riktlinjen och stödmaterialet för SIP.
  - ✓ Revidering genomförd 2020.
- Från länsgemensam styrgrupp för handlingsplan psykisk hälsa framföra vikten av digitalt stöd för SIP till Styrgrupp IT i Väst (SITIV).
  - ✓ Digital SIP finns i IT-stödet SAMSA.
- Uppdra åt brukarorganisationer att följa arbetet med SIP – hur blir det för den enskilde?
  - ✓ Rapport framtagen: "Jag lever mitt liv mellan stuprören" Brukarrevision av Samordnad Individuell Plan (SIP) i Västra Götaland 2018.

Mål 3.2 Brukarföreträdare ska vara delaktiga i utvecklingsarbete

Den enskildes egna upplevelser behöver tas tillvara för att kunna utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt. Delaktighet i sin egen hälsa och vård är en mänsklig rättighet och en hälsofrämjande faktor. Inflytandet behövs på lokal, delregional, regional och nationell nivå och varje insats behöver betraktas ur den enskildes perspektiv. De som berörs av insatser ska i så hög utsträckning som möjligt kunna påverka verksamhetsutveckling och definiera vad god kvalitet är.

Indikatorer

- Systematiskt samarbete med brukarorganisationer.

Tips!

Informations- och arbetsmaterial för SIP i Västra Götaland finns på www.vardsamverkan.se/sip

4. Utsatta grupper

Mål 4.1

Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen

Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Personal ska få ökad kunskap om hur gruppers utsatthet, bl a minoritetsstress och skillnader i psykisk hälsa, kan relateras till att personer bryter mot normer utifrån exempelvis sexuell läggning, könsidentitet och nationellt ursprung. Kunskapen om mänskliga rättigheter, normativt bemötande och hur det påverkar individer i enskilda möten ska också öka.

Mål 4.2

Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser

Den enskilde ska få vård, stöd och insatser som upplevs som en väl fungerande helhet. Det är viktigt att personer med två eller flera sjukdomstillstånd samtidigt (samsjuklighet) får vård och behandling parallellt och samordnat. Vård- och stödinsatser från olika aktörer i kommun och region kan också behöva integreras för att möta den enskildes behov. Insatserna ska syfta till att förhindra utveckling av allvarliga tillstånd och ytterst bidrar till undvika slutenvård.

5. Ledning, styrning och organisation

Mål 5.1

Invånare ska få tillgång till evidensbaserade metoder inom vård, stöd och behandling

Evidens innebär bästa sammantagna vetenskapliga stöd och bevis om insatsers effekt. Det är en utmaning för verksamheterna att dra nytta av vetenskap och kunskap som finns och systematiskt tillämpa den. Samtidigt är det av yttersta vikt att främja spridningen av evidensbaserade metoder och bromsa användningen av ineffektiva metoder och rent av skadliga insatser. Det gäller att hushålla med resurserna genom att satsa på de metoder som gör störst nytta. Det finns nationella riktlinjer för målgrupper som är gemensamma för huvudmännen och som ger rekommendationer om vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa på.

Indikator

- Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård.
- **Ny!** Andel äldre med äldreomsorg som uppger att de brukar bli bra bemötta av personalen.

Länsgemensam aktivitet

- Se över och, vid behov, ta fram länsgemensamt utbildningsmaterial om t ex rättighetslagstiftning och diskrimineringsgrunder.

Indikatorer

- Case management till personer med psykisk sjukdom.
- Aktuella rutiner för samordning inom socialtjänsten.

Länsgemensam aktivitet

- Uppföljning av delregionala/lokala tillämpningar av "Överenskommelse om samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med missbruk".

Indikatorer

- Standardiserade bedömningsmetoder inom missbruk- och beroendeverksamhet.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av alkoholmissbruk.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av drogmissbruk.
- **Ny!** Rekommenderad behandling vid psykiatriskt tillstånd.

Länsgemensam aktivitet

- Inrättande av regionalt resurscentra för psykisk hälsa.

Fokusområden och mål för barn och unga

1. Förbyggande och främjande arbete

Mål Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets
1.1 hela uppväxt

Föräldrar är viktiga i varje barns liv. De påverkar förutsättningarna för barnets fysiska och psykiska hälsa och utveckling i stort. Därför är det viktigt att ge föräldrar och vårdnadshavare stöd utifrån sina och barnens behov när det behövs. Det kan gälla föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller föräldrar med psykisk ohälsa och/eller missbruk. Verksamheter som arbetar med barn och som möter föräldrar behöver kunna erbjuda föräldrarna anpassat stöd under barnets hela uppväxt, 0-18 år.

Indikatorer

- Manualbaserad insats för föräldrastöd.
- **Ny!** Föräldraprogram om alkohol och droger i grundskolan.

Mål Alla elever ska lämna grund- och
1.2 gymnasieskolan med godkända betyg

Att klara godkänt resultat i skolan är en stark faktor för god hälsa senare i livet. En fjärdedel av varje årskull går inte ut gymnasiet i Västra Götaland idag. Samtidigt är det en viktig förutsättning att ha gymnasiekompetens för att kunna leva ett självständigt liv. Elever med hög frånvaro måste uppmärksammas tidigt och ges det stöd de behöver för att närvara i skolan. Det är viktigt att utveckla närvarofrämjande åtgärder och arbetssätt i samverkan.

Indikatorer

- Andel elever som fullföljt gymnasieutbildningen inom tre år.
- Andel elever utan godkända betyg från åk 9.
- Andel elever med betydsnär frånvaro från skolan.

2. Tillgängliga tidiga insatser

Mål Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid

Att tidigt identifiera psykisk ohälsa hos barn och unga kan förhindra utveckling av allvarliga problem. Det som ofta benämns som "första linjen" är de funktioner eller verksamheter som har i uppgift att först ta emot barn, ungdomar eller familjer som söker hjälp när ett barn har problem eller mår dåligt. Barn och föräldrar ska veta vart de ska vända sig. Därför behöver första linjen för barn och ungas psykiska hälsa vara definierad och känd. En bra första linje är tillgänglig, utgår från barnets bästa och sätter barn och familj i centrum. Den hjälper barn och unga genom att kunna identifiera problem, behandla lindriga problem, remittera vidare när det behövs och säkerställa att alla barn och unga får tidig och högkvalitativ hjälp.

Mål Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

Bruk av alkohol och narkotika kan påverka fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. För att ge goda förutsättningar för ett gott vuxenblivande behöver missbruk tidigt uppmärksammas. Missbruk hos unga samspelar ofta med psykiska och sociala faktorer som påverkar missbruket och samsjukligheten är ofta hög. Det finns samband med individers livsvillkor och sociala sammanhang. Särskilt sårbara och viktiga att uppmärksamma är t ex hbtq-personer, ensamkommande/nyanlända och barn till föräldrar med eget missbruk eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att samordna insatser för unga som har kontakt med flera myndigheter och behandlingsverksamheter. I samverkan behöver kommun och hälso- och sjukvård utveckla former för att tidigt identifiera dessa unga.

Indikatorer

- Barn och unga med psykiatrisk diagnos som vårdats i slutenvård.
- Standardiserade bedömningsmetoder för utredning av missbruk.
- **Ny!** Andel barn och unga som får en första bedömning vid BUP inom 30 dagar.
- **Ny!** Andel barn och unga som fått bedömning och vård för psykisk ohälsa/sjukdom på en vårdcentral.

Indikatorer

- Andel elever med riskkonsumtion av alkohol i åk 9.
- Andel elever med riskkonsumtion av alkohol i gymnasiet år 2.
- Andel elever som någon gång använt narkotika i åk 9.
- Andel elever som någon gång använt narkotika i gymnasiet år 2.

Länsgemensam aktivitet

- Sammanställa kunskap och ta fram ett regionalt inriktningsdokument för integrerade verksamheter/ mottagningar för unga.
- ✓ Framtaget 2020: Länsgemensamt inriktningsdokument för regionen och kommunerna i Västra Götaland för Organiserat integrerat arbete för personer med psykisk ohälsa, missbruk och beroende.

3. Enskildas delaktighet och rättigheter

Mål 3.1 Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska ha en SIP

Sedan 2010 är det lagstiftat, både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, att kommun och region ska upprätta en samordnad individuell plan, SIP, när en person har behov av insatser från båda huvudmännen. I Västra Götaland finns från 2020 en överenskommelse om samverkan för barn och ungas hälsa. I den har tidigare Västbus riktlinjer inarbetats. En SIP gör den enskilde och närstående delaktiga i planeringen av insatser från hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola och ansvarsfördelningen blir tydlig. SIP är också ett bra verktyg för samordning mellan verksamheter inom en huvudman.

Mål 3.2 Brukarföreträdare ska erbjudas delaktighet i utvecklingsarbete

Barns och ungas egna upplevelser behöver tas tillvara för att kunna utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt. Barn har rätt till delaktighet i alla frågor som berör dem enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Inflytandet behövs på lokal, delregional, regional och nationell nivå och varje insats behöver betraktas från barnets perspektiv. Barn, unga och deras vårdnadshavare ska i så hög utsträckning som möjligt kunna påverka verksamhetsutveckling och definiera vad god kvalitet är.

Indikatorer

- Upprättande av SIP i befolkningen 0-20 år.
- Uppföljning av SIP i befolkningen 0-20 år.
- Rutin för information om SIP.

Länsgemensam aktivitet

- Revidering av Västbus riktlinjer och stödmaterial.
- ✓ Överenskommelse om samverkan för barn och ungas hälsa fastställs 2020.

Indikator

- Systematiskt samarbete med brukarorganisationer.

Tips!

Informations- och arbetsmaterial för SIP i Västra Götaland finns på www.vardsamverkan.se/sip

4. Utsatta grupper

Mål 4.1

Ingen ska diskrimineras eller uppleva negativt bemötande i kontakterna med kommunerna och regionen

Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Personal ska få ökad kunskap om hur grupper utsatthet, bl a minoritetsstress och skillnader i psykisk hälsa, kan relateras till att personer bryter mot normer utifrån exempelvis sexuell läggning, könsidentitet och nationellt ursprung. Kunskapen om mänskliga rättigheter, normativt bemötande och hur det påverkar unga i enskilda möten ska också öka.

Indikator

- Klagomål med avseende på bemötande inom socialtjänst och sjukvård.

Länsgemensam aktivitet

- Se över och, vid behov, ta fram länsgemensamt utbildningsmaterial om t ex rättighetslagstiftning och diskrimineringsgrunder.

5. Ledning, styrning och organisation

Mål 5.1

Nollvision om suicid i Västra Götaland

I flera undersökningar uppger upp till åtta procent av flickorna och fyra procent av pojkarna att de någon gång försökt ta sitt liv. I Västra Götaland sker i genomsnitt åtta till nio suicid per år i åldersgruppen 15-19 år. Bakom varje fullbordat suicid går det tio allvarliga försök och bakom statistiken döljer sig psykisk ohälsa som är viktig att uppmärksamma. Unga personer med förhöjd suicidrisk ska identifieras och erbjudas rätt hjälp i tid så att de inte försöker ta sitt liv. Detta sker genom utvecklad samverkan och samsyn mellan olika aktörer. Ingen i Västra Götaland ska behöva se suicid som en utväg.

Indikatorer

- Antal suicid i befolkningen 0-19 år.
- Antal suicidförsök i befolkningen 0-19 år.
- Handlingsplan för suicidprevention.

Länsgemensamma aktiviteter

- Länsgemensam handlingsplan för suicidprevention ska tas fram i enlighet med Folkhälsomyndighetens uppdrag.
  - ✓ Framtagen 2020: Det goda livet i Västra Götaland - Handlingsplan för suicidprevention 2020-2025.
- Tillgängliggöra nationellt webbaserat verktyg (SPISS).

Ärende 17

Bilaga 1, SN § 92/2021-08-24

VÄSTSVENSKA KOMMUNALFÖRBUNDENS SAMORGANISATION

NSPHiG

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg